

Valitusasiakirjojen toimittaminen kärjäoikeudesta hovioikeuteen

ASIAN VIREILLETULO

Tuomioistuinlain 3 luvun 2 §:n 2 momentin hovioikeuden on ilmoitettava valtioneuvoston oikeuskanslerille tietoonsa tulleista seikoista, jotka saattavat johtaa virkasyytteen nostamiseen hovioikeudessa.

Hovioikeus on 5.5.2021 mainitussa tarkoituksessa ilmoittanut oikeuskanslerinvirastoon, että vangitun kantelun sisältäneiden valitusasiakirjojen toimittaminen kärjäoikeudesta hovioikeuteen oli viivästynyt kärjäoikeuden 17.11.2020 tuomiolla ratkaisemassa asiassa. Ilmoituksessa on todettu, että kärjäoikeudelle asiassa 29.12.2020 toimitettu valituskirjelmä oli saapunut hovioikeuteen vasta 30.3.2021.

SELVITYS

Kärjäoikeuden puheenjohtajana asiassa toiminut kärjätuomari A ja kärjäsihteeri B ovat antaneet asiasta selvityksensä. Kärjäoikeuden laamanni on antanut asiasta lausunnon.

RATKAISU

1 Käräjäoikeudesta saatu selvitys

Käräjätuomari A on ilmoittanut selvityksessään, että käräjäoikeudessa tapahtuma-aikana käytössä olleiden ohjeiden mukaan lainkäyttösihteerin tehtävänä oli huolehtia valituksen ja jutun hovioikeuteen toimittamisesta oma-aloitteisesti. Mahdollisissa ongelma- tai epäselvyytilanteissa sihteerin tuli kääntyä puheenjohtajan puoleen, jonka tuli antaa sihteerille tarvittava opastus. Vapaaksilaskemispyynnöt ja vangin kantelut tulee toimittaa hovioikeuteen heti.

Asiassa A:n työparina ollut sihteerin ei ollut ottanut A:han tuomion antamisen jälkeen asian tiimoilta yhteyttä muutoin kuin tyytymättömyyden ilmoittamisen hyväksymismerkinnän takia. Tämän vuoksi ja kun valituskirjelmää ei puheenjohtajalle toimitettu, A ei tullut tietämään viivästyksestä. Sen takia hän ei siihen myöskään ollut puuttunut. A on todennut olevansa tietoinen siitä, että puheenjohtaja vastaa viime kädessä jutun asianmukaisesta käsittelystä. A:n mukaan tämän periaatteen noudattaminen on kuitenkin hyvin vaikeaa, jollei tiedossa olevia epäkohtia, jollaisesta tässäkin tapauksessa oli kysymys, saateta puheenjohtajan tietoon. Lisäksi hän on muun ohella tuonut esiin, että suuren työmäärän vuoksi on välttämätöntä pystyä luottamaan työtovereiden ja -yhteisön toimintaan, kuten hän kyseisessä asiassakin oli toiminut.

Käräjäsihteerin B on todennut selvityksessään, että hän oli aiemmin toiminut notaarin sihteerinä, joten tämä oli ollut hänelle ensimmäinen ”näin laaja” asia, josta hänen oli pitänyt huolehtia. Lomalta palattuaan tammikuun alussa 2021 hän oli kertomansa mukaan seulonut asian asiakirjat siihen pisteeseen, että hän olisi vastavalitusajan jälkeen pystynyt lähettämään ne hovioikeudelle. B oli kertomansa mukaan jännittänyt tilannetta eikä ole osannut vieläkaan selvittää itselleen, miksi hän ei ollut laittanut juttua asianmukaisesti eteenpäin, vaikka hän oli sen mielestään seulonut valmiiksi voimassa olleen ohjeen mukaisesti. Kun aikaa oli kulunut, hän oli hävennyt sitä, ettei ollut hoitanut asiaa ohjeen mukaisessa aikataulussa. Tilanne oli B:n mukaan syntynyt hänen osaamattomuudestaan, ja siitä, että hän ei ollut halunnut tunnustaa itselleen, että hänellä oli puutteita tiedoissaan tehdä asia oikein. B:n mukaan käräjäoikeudessa on hyvä työilmapiiri ja hän on aivan varma, että hän olisi saanut apua ja tukea työkavereilta ja esimieheltään.

Käräjäoikeuden laamanni on todennut lausuntonaan, että käräjäoikeudessa oli laamannin 1.3.2017 vahvistama ohje muutoksenhakuasiakirjojen toimittamisesta hovioikeuteen. Ohje on laadittu lähtökohtaisesti sen vuoksi, että hovioikeus ja alueen käräjäoikeudet olivat sopineet toimintaperiaatteet valitusasiakirjojen sähköisestä toimittamisesta verkkolevyn kautta. Ohjeessa oli kuitenkin otettu kantaa myös kiireellisten asioiden toimittamiseen, joita oli todettu olevan muun muassa vangin kantelun, josta asiassa oli kysymys. Ohjeen mukaan käräjätuomarin

työparina toimivan kärjäsihteerin tehtävänä oli tarkistaa muutoksenhakuasiakirjoista mahdollinen asian kiireellisyys ja epäselvissä tapauksissa kääntyä kärjätuomarin puoleen. Kiireellisiä asioita varten ohjeessa oli kärjäsihteerin toimintaa varten ohjeet.

Laamanni on lisäksi tuonut ilmi, että muutoksenhakuasiakirjojen toimittamista hovioikeuteen oli käsitelty kärjäsihteeripalaverissa 29.9.2020, jossa kärjäsihteerä B oli ollut paikalla. Kerrottu käy ilmi myös selvitykseen liitetystä mainitun kokouksen pöytäkirjasta. Palaverissa kärjäsihteereitä oli ohjeistettu oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 18 §:n noudattamiseen ja erikseen vielä todettu, että kiireellisessä asiassa valitusasiakirjat on toimitettava hovioikeuteen heti valituksen saavuttua. Mainittuun pöytäkirjaan on kirjattu, että laamanni pyynnöstä sihteereille lähetetään sähköpostitse vuonna 2017 päivitetty ohjeet asiakirjojen toimittamisesta hovioikeuteen. Laamanni on lausunnossaan ilmoittanut, että virastossa ryhdyttiin heti tapahtuneen tultua ilmi toimiin asian selvittämiseksi ja että mainittua toimintaohjetta vielä täsmennettiin.

2 Menettelyn arviointi

Oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 18 §:n 1 momentin mukaan kärjäoikeuden kansliaan toimitetut, hovioikeudelle osoitetut kirjelmät ja niihin liittyvät asiakirjat on kärjäoikeudesta viipymättä lähetettävä hovioikeuteen.

Pakkokeinolain 3 luvun 19 §:n 2 momentin mukaan vangitun kantelu päätöksestä, jolla hänet on määrätty pidettäväksi edelleen vangittuna, on käsiteltävä kiireellisenä.

Kärjäoikeus on kysymyksessä olevassa rikosasiassa laiminlyönyt lähettää valitusasiakirjat oikeudenkäymiskaareissa edellytetyin tavoin viipymättä. Viivästys on ollut huomattava etenkin, kun otetaan huomioon valitusasiakirjaan sisältynyt vastaajan vaatimus välittömästä vapaaksi päästämisestä. Vaatimus on ollut valitusasiakirjasta vaivatta havaittavissa.

Kärjäoikeuden menettely on vaarantanut vastaajan perustuslain 21 §:ssä turvatun oikeuden saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa ilman aiheetonta viivytystä. Laiminlyönti on omiaan vaarantamaan luottamusta lainkäyttötoiminnan asianmukaisuuteen.

Valituskirjelmä on saapunut hovioikeuteen yli kolme kuukautta sen jälkeen, kun se oli toimitettu kärjäoikeudelle. Pidän arvioitavana olevaa laiminlyöntiä hyvin vakavana ja vastaajan oikeusturvaa merkittävästi vaarantavana.

Asiassa annetusta selvityksestä ilmenee, että kärjäoikeudessa voimassa olleen ohjeistuksen mukaan vastuu valitusasiakirjojen toimittamisesta hovioikeuteen on ollut kärjäsihteerillä. Anta-

mansa selvityksen mukaan asian puheenjohtajana toiminut kärjätuomari A ei ollut asiassa tullut tietoiseksi vastaajan vaatimuksesta päästä vapaaksi. Minulla ei asiasta käytettävissäni olevan selvityksen perusteella ole aihetta arvostella A:n menettelyä.

3 Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kärjäoikeuden kärjäsihteeri B on laiminlyönyt virkatehtäviinsä kuuluneen velvollisuuden huolehtia kärjäoikeuden kansliaan toimitettujen vangitun kantelun sisältäneiden valitusasiakirjojen toimittamisesta kärjäoikeudesta viipymättä hovioikeuteen.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan jos virkamies, julkisyhteisön työntekijä tai muu henkilö julkista tehtävää hoitaessaan on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, oikeuskansleri voi antaa asianomaiselle huomautuksen vastaisen varalle, mikäli hän ei harkitse olevan aihetta syytteen nostamiseen.

Annan mainitun säännöksen nojalla kärjäsihteeri B:lle huomautuksen hänen virheellisestä menettelystään.

Lähetän päätökseni tiedoksi asiasta ilmoittaneelle hovioikeudelle sekä lausuntonsa asiasta antaneelle kärjäoikeuden laamannille.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Linda Harjutsalo